

[Poul Møller.]

ske gennem en udbygning og smidiggørelse af akkordlønsystemet, er jeg ikke i stand til at afgøre, men jeg tror, at det er her, tampen brænder, og jeg håber, at organisationerne under de forestående forhandlinger vil have opmærksomheden henledt herpå.

Når udbyttedelingen dernæst gøres til et middel til at opnå et bedre samarbejde, er jeg igen skeptiker. Jeg er enig i, at et bedre samarbejde indirekte fremmer produktionen, som ethvert forsøg på at fremme arbejdsglæden vil gøre det, og jeg vil også gerne understrege, at mit parti tillægger det den allerstørste betydning, at forståelse, tillid og samarbejde bliver grundlaget for arbejdsprocessen. Hvis vi havde garanti for, at udbytteandelen ville være konstant eller endog stigende, er det muligt, at en udbyttedeling ville fremme samarbejdet, men vi har jo slet ikke nogen garanti for, at højkonjunkturen varer evigt. Ser vi på de erfaringer, der kan udledes af historien, har vi nærmest garanti for, at gode og dårlige år vil afløse hinanden, og i hvert fald er den enkelte bedrift underkastet det forgængelige livs love.

Hvorledes vil samarbejdet nu blive fremmet ved en udbyttedeling, når dårlige år sætter ind? Jeg er bange for, at arbejderne vil hævde, at når udbyttet er faldende, skyldes det fejlagtige dispositioner, fejlagtige indkøb, fejlagtige investeringer, dårligt salgsapparat, mangelfuld rationalisering og meget andet, som ledelsen bærer ansvaret for. Er arbejderens indkomst afhængig af udbyttet, vil de i nedgangstider underkaste dispositionerne kritik, kræve forandringer og indseende med ledelsen udover, hvad overenskomsten om samarbejdsudvalg hjemler.

Der er måske nogle i det høje ting, der vil anse sådanne konsekvenser for heldige og attråværdige. Hvis man er tilhænger af bedriftsråd, er det i alle tilfælde en vej frem. Men holder man ønsketænkning af denne karakter borte — og jeg forstår, at det ikke er forslagsstillernes hensigt at gå ind på en strukturforandring af erhvervslivet —, så må man dog vist erkende, at en bedre atmosfære imellem arbejdere og arbejdsgivere, et tillidsforhold og et effektivt samarbejde ikke just opnås ad denne vej, og det skulle jo netop være formålet. For en virksomhed, der kommer ind i akutte vanskeligheder, som medfører tab i et regnskabsår, vil en udbyttedeling forøge og forlænge vanskelighederne, fordi arbejderne vil søge over til andre græsgange, og manglende udbytte i et enkelt år kan derfor medføre varige vanskeligheder. Også af denne grund

anser vi udbyttedelingen for et forfejlet middel. Igennem henlæggelser til velfærdsforanstaltninger, til arbejderfonds eller sociale fonds, som de ofte kaldes, skabes der imod varige goder, som kommer de ansatte til gavn også i år uden udbytte. Igennem sådanne institutioner og fonds forøger virksomhederne de sociale goder, som nu fortrinsvis ydes af samfundet, og jeg er overbevist om, at arbejderne ved denne fremgangsmåde vil føle sig varigere knyttet til virksomhederne end ved at få et kontant beløb een gang årlig.

I de fleste menneskers tilværelse opstår der på et eller andet tidspunkt en situation, som de ikke kan klare ved deres egne midler, og hvor hjælp kan gøre underværker, f. eks. sygdomsperioder, bosætning, boligbyggeri. Her kan rentefri lån eller tilskud fra arbejderens egne fonds yde en kærkommen hjælp til at bringe den pågældende over det døde punkt. Tilskud til aldersrenten eller hjælp til udnyttelsen af ferien, legat til uddannelser og rejser er sikkert også både for den enkelte og for samfundet at foretrække for en udbyttedeling. Mit parti vil derfor meget gerne medvirke til, at foranstaltninger af denne karakter i fremtiden i videre udstrækning, end tilfældet er nu, fremmes ved skattefritagelser og måske oven i købet skattemæssige begunstigelser.

Jeg vil gerne bemærke, at jeg tror, jeg har den samme opfattelse som det ærede medlem hr. Hans Rasmussen, når jeg mener, at selve udbyttedelingen i og for sig i dag kan foretages skattefrit, således at man ikke af den grund behøver nogen ændring i vor skattelovgivning.

Udbyttedelingens tredje formål skulle være at forbedre arbejderens levevilkår. Det er klart, at dette opnås i de gode år med et relativt tilfredsstillende udbytte, men når det vender for den pågældende virksomhed, og den ikke længere kan give dette udbytte, vil arbejderne pludselig stå uden en pengehjælp, som de måske har indrettet deres forbrug efter. Det må jo ikke glemmes, at den mindrebemidlede arbejderstand meget hurtigt vil disponere over en reel indtægtsstigning, der opstår i form af udbytteandel, til forbrug af den ene eller den anden karakter. Men i dårlige år, der i forvejen kan være vanskelige nok, vil arbejderne se, at udbyttet og dermed indtægten svigter med det resultat, at levestandarden falder.

Jeg erkender, at i det lange løb vil et flertal af de danske storvirksomheder formentlig give udbytte, men for det første kan det variere op og ned til stor skade for de arbejdere, der indretter sig på en for-